

## POSTANOWIENIE

Dnia 15 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Owczarek

SSN Krzysztof Pietrzykowski

w sprawie z powództwa H. C.

przeciwko B. C. i Skarbowi Państwa - Sądowi Rejonowemu [...]o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 15 września 2017 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w [...]

z dnia 27 kwietnia 2017 r.,

**1. oddala zażalenie;**

**2. nie obciąża powoda kosztami postępowania  
zażaleniowego;**

**3. oddala wniosek adw. P. S. o przyznanie wynagrodzenia za  
pomoc prawną udzieloną powodowi w postępowaniu  
zażaleniowym z urzędu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2017 r. Sąd Okręgowy w [...] oddalił wniosek powoda o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej (punkt 1), odrzucił skargę kasacyjną (punkt 2) i oddalił wniosek adwokata P. S. o przyznanie wynagrodzenia tytułem pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu (punkt 3). W motywach rozstrzygnięcia wyjaśnił, że w imieniu powoda została sporządzona przez profesjonalnego pełnomocnika skarga kasacyjna od wyroku tego Sądu z dnia 5 listopada 2013 r., która została odrzucona wobec nieuzupełnienia jej braków formalnych i fiskalnych, tj. nie przedłożenia pełnomocnictwa i nie uiszczenia opłaty. Sąd Okręgowy wskazał, że ustanowiony w sprawie pełnomocnik z urzędu powoda popełnił błąd, nie dostrzegając ograniczonego zakresu postanowienia o zwolnieniu od kosztów i ustanowieniu pełnomocnika z urzędu, który to błąd obciąża samego powoda. Podniósł również, że brak jest jakichkolwiek wyjątkowych okoliczności przemawiających za przywróceniem terminu do złożenia skargi kasacyjnej, co stanowi samoistną podstawę oddalenia wniosku, nawet gdyby wykazano brak winy w uchybieniu terminu.

Postanowienie to zaskarżył zażaleniem powód, zarzucając naruszenie prawa procesowego, tj. art. 398<sup>6</sup> § 2 w zw. z art. 168 § 1 w zw. z art. 169 § 4 k.p.c. oraz prawa materialnego, tj. art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (jedn. tekst: Dz. U. 2016, poz. 1999) w zw. z § 3 w zw. z § 16 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016, poz. 1714) i wniósł o jego uchylenie. Ponadto na podstawie art. 380 w zw. z art. 398<sup>21</sup> i art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. wniósł o rozpoznanie niezaskarżalnego rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 1 postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postanowienie o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej nie jest postanowieniem kończącym sprawę w rozumieniu art. 394<sup>1</sup> § 2 k.p.c. i nie podlega zaskarżeniu zażaleniem do Sądu Najwyższego. Zawarte w punkcie 1 postanowienia niezaskarżalne rozstrzygnięcie podlega natomiast kontroli na podstawie art. 380 w zw. z art. 398<sup>21</sup> i art. 394<sup>3</sup> k.p.c. zgodnie

z wnioskiem powoda w ramach rozpoznawania zażalenia na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej, zawarte w punkcie 2 postanowienia.

Stosownie do art. 169 § 1 k.p.c. jeżeli strona nie dokonała w terminie czynności procesowej bez swojej winy, sąd na jej wniosek postanowi przywrócenie terminu. Przywrócenie terminu po upływie roku od jego uchybienia jest dopuszczalne tylko w wypadkach wyjątkowych, o czym stanowi art. 169 § 4 k.p.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że w postępowaniu, którego przedmiotem jest przywrócenie terminu po upływie roku od jego upływu bez znaczenia jest czy wnioskodawca ponosi winę w uchybieniu terminu. Nawet oczywisty brak winy strony w uchybieniu terminu nie uzasadnia bowiem jego przywrócenia, jeżeli minął rok od upływu tego terminu, a rozpoznawany wypadek nie ma charakteru wyjątkowego. Wskazuje się, że zawarte w art. 169 § 4 k.p.c. pojęcie „wypadków wyjątkowych” nie zostało określone w ustawie i do sądu rozpoznającego wniosek o przywrócenie terminu należy rozważenie, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności sprawy, czy argumenty wspierające wniosek są na tyle mocne, że przeważają nad argumentami przemawiającymi za stabilizacją sytuacji ugruntowanej przez upływ czasu, powstałej w następstwie niedokonania czynności procesowej w terminie, a w konsekwencji czy pozwalają na stwierdzenie, że w sprawie zachodzi wypadek wyjątkowy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2016 r., V CZ 55/16, nie publ.; z dnia 23 października 2015 r., V CZ 60/15, nie publ.; z dnia 12 maja 2006 r., V CZ 28/06, nie publ.; z dnia 9 lutego 1999 r., I CKN 802/98, OSNC 1999, nr 7 - 8, poz. 141).

Wobec tego, że upłynął więcej niż rok od uchybienia przez powoda terminu do złożenia skargi kasacyjnej, jego zarzuty odnoszące się do kwestii braku zawinienia w tym uchybieniu, należało uznać za bezprzedmiotowe. Zaznaczyć jednak należy, że powód jeszcze przed upływem roku od upływu terminu do wniesienia skargi kasacyjnej wiedział, że jego dotychczasowy pełnomocnik z urzędu nie został ustanowiony w postępowaniu kasacyjnym. Jak wynika bowiem z uzasadnienia zażalenia (k. 482), o treści postanowienia Sądu Okręgowego w [...] z dnia 31 marca 2014 r. o odrzuceniu skargi kasacyjnej (k. 337) został on poinformowany przez tego pełnomocnika.

Sąd drugiej instancji trafnie uznał, że nie ma podstaw do przywrócenia terminu do złożenia skargi kasacyjnej na podstawie art. 169 § 4 k.p.c., ponieważ nie zachodzi – w okolicznościach sprawy – wypadek wyjątkowy, stanowiący niezbędną przesłankę uwzględnienia wniosku o przywrócenie terminu. Powód składając wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, powołał się na pogorszenie swojego stanu zdrowotnego, który w znacznym stopniu utrudniał mu normalną egzystencję oraz dbanie o swój interes w licznych postępowaniach sądowych, jednocześnie wskazując, że nie składał wcześniej wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu ani wniosku o zwolnienie go od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym, ponieważ nie został poinformowany o takiej możliwości przez swojego poprzedniego pełnomocnika z urzędu. Z przedstawionej przez niego dokumentacji medycznej z lat 2012 - 2017, a więc odnoszącej się również do okresu sprzed wydania wyroku z dnia 5 listopada 2013 r., nie wynika, by stan zdrowia powoda czy wykonane u niego badania diagnostyczne i zaordynowane mu zabiegi fizjoterapeutyczne uniemożliwiały mu złożenie w terminie skargi kasacyjnej. Okoliczność, iż powód pozostaje pod opieką określonych poradni specjalistycznych nie uzasadnia przyjęcia wypadku wyjątkowego, o którym mowa w art. 169 § 4 k.p.c. Zauważyć należy, że z przedstawionej przez niego dokumentacji medycznej wynika, że był leczony szpitalnie w okresie od dnia 21 maja 2012 r. do dnia 25 maja 2012 r., a więc w okresie poprzedzającym wydanie wyroku z dnia 5 listopada 2013 r.

Nie ulega zatem wątpliwości, że Sąd Okręgowy zasadnie oddalił wniosek powoda o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Okręgowego w [...] z dnia 5 listopada 2013 r. Konsekwencją oddalenia tego wniosku było odrzucenie skargi kasacyjnej jako złożonej po upływie terminu.

Z tych względów zażalenie co do rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 2 zaskarżonego postanowienia podlegało oddaleniu na podstawie art. 398<sup>14</sup> w zw. z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 398<sup>21</sup> k.p.c. i art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c., przyjmując, iż ze względu na sytuację materialną i osobistą powoda, zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek w rozumieniu art. 102 k.p.c.

Wniosek pełnomocnika powoda z urzędu o przyznanie wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną należało oddalić, gdyż wniesiony środek odwoławczy od postanowienia Sądu Okręgowego odrzucającego skargę kasacyjną (poprzedzony oddaleniem wniosku o przywrócenie terminu do jej wniesienia) był w okolicznościach sprawy oczywiście bezzasadny. Jakkolwiek ustanowiony pełnomocnik z urzędu działa po swoistą presją mocodawcy, to jednak uruchamianie postępowania odwoławczego i angażowanie organów wymiaru sprawiedliwości w sytuacji, w której jest to oczywiście bezcelowe nie może być uznane za działanie profesjonalne uzasadniające przyznanie wynagrodzenia ze środków publicznych. Oczywiście z uwagi na treść art. 117 § 5 k.p.c., należy wymagać większej wnikliwości i staranności od Sądu, który ustanawia pełnomocnika z urzędu w postępowaniu ze skargi kasacyjnej na skutek wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu złożonego po tak znacznym upływie terminu do jej wniesienia, tym bardziej kiedy okoliczności faktyczne przytoczone na uzasadnienie wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej wskazują, że nie zachodzi wypadek wyjątkowy w rozumieniu art. 169 § 4 k.p.c., a w konsekwencji czynią bezzasadnym wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu kasacyjnym. Niemniej jednak, pochopte ustanowienie pełnomocnika przez Sąd nie oznacza, że pełnomocnik z urzędu nie jest obowiązany do weryfikacji okoliczności mających znaczenie dla wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej, gdy od uchybionego terminu upłynął okres ponad roku.

W związku z tym, gdy w wyniku badania okoliczności, które spowodowały ponadroczne uchybienie terminu, oczywistym jest, że nie zachodzi wypadek wyjątkowy w rozumieniu art. 169 § 4 k.p.c. profesjonalne działanie ustanowionego pełnomocnika z urzędu powinno polegać na zachowaniu zgodnym z art. 118 § 5 k.p.c.

aj

kc

